

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в конкурс

за академичната длъжност „ПРОФЕСОР”

по: област на висше образование 1. Педагогически науки,

професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика)

обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски” в ДВ, бр. 52/02.07.2019 г.

Рецензент: проф. д-р Снежана Христова Николова

Кандидат: доц. д-р Пелагия Михайлова Терзийска

Като член на научното жури по настоящия конкурс (Заповед на Ректора на ЮЗУ 1404/28.08.2019 г.), съгласно чл. 4, ал. 2 от ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане, Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски” и решение на ФС на Факултета по педагогика, (Протокол №9/26.08.2019 г.), представям РЕЦЕНЗИЯ.

Доц. д-р Пелагия Терзийска е представила пълния комплект необходими документи по процедурата, съответно:

1. Справка за изпълнение на минималните национални изисквания, съответно на допълнителните изисквания посочени във Вътрешни правила за РАС в ЮЗУ;
2. Автобиография (европейски формат);
3. Списък на научни трудове след придобиване на академичната длъжност „доцент”;
4. Резюмета на избрани научни трудове;
5. Справка за приносите в научните трудове;
6. Списък на открити цитирания;
7. Доказателствен материал – 6 книги (включително хабилитационен труд), 6 студии в колективни монографии и книги и статии в научни списания и сборници.

1. Кратки биографични данни за кандидата

Доц. д-р Терзийска е преподавател в катедра „Педагогика” на Факултет по педагогика към ЮЗУ „Неофит Рилски”. В конкурса за „професор” тя е единствен кандидат.

През 1983 г. се дипломира като магистър по Педагогика, със специализация музика в СУ „Климент Охридски” – филиал Благоевград. Притежава професионална квалификация по Специална педагогика – Педагогика за лица с интелектуална недостатъчност, получена в периода септември 1999 – юли 2000 г.

През 2006 г. е получила сертификат-потвърждение за участие в допълнително обучение (специализация) в Котбус, Германия по проблемите на децата и юношите с увреждания – подходи, форми и методи на работа. Наред с това, доц. Терзийска има сертификати за успешно преминати обучения и участия в международни симпозиуми, конференции и проекти в България и чужбина като например: „Основни двигателни умения на деца със синдром на Даун. Двигателно развитие и интервенция” (Холандия, 2009 г.); „Работа с облачни технологии” (2018 г.) и др.

През 1996 г. защитава докторска дисертация по педагогика на тема: „Развитие на природонаучното учебно съдържание в началното училище през периода от Освобождението на България до 1944 г.”. От 2003 г. е доцент по специална педагогика в ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Доц. д-р Терзийска има сериозна експертиза в областта на педагогиката, получена в професионалното ѝ развитие като учител (в Шесто СОУ „Иван Вазов” – Благоевград, в периода 1984-1999 г.). Квалифициран специалист е и в областта на специалната педагогика, в качеството си на хоноруван асистент във Факултета по педагогика и Медико-педагогически факултет (1984-1999 г.), гл. асистент във Философски факултет (2000-2003 г.) и доцент във Факултет по педагогика на ЮЗУ „Неофит Рилски” (от 23.05.2003 г. до настоящия момент).

2. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

Научната продукция на доц. д-р Пелагия Терзийска, след придобиване на академичната длъжност „доцент“, включва 62 публикации, които жанрово могат да се представят по следния начин:

- ✓ Самостоятелни монографии и книги – 8;

В конкурса за „професор“ са включени 3 монографии, едната от които е хабилитационен труд – „Деца със специални образователни потребности в общата образователна среда“ (2012 г.). Приложени са и едно учебно пособие и 4 учебника, издадени в периода 2005-2013 г.

- ✓ Самостоятелни студии в колективни монографии и книги – 7;

Една от студиите е публикувана в сп. Педагогика (брой 4, 2019 г.), включено в Web of Science.

- ✓ Публикации в научни списания – 20;

Седем от публикациите са в списания, включени в Web of Science – в: сп. Философия (2015 г.), сп. Стратегии на образователната и научната политика (2016 г., 20017 г., 2018 г.) и сп. Педагогика (2016 г., 20017 г. и една статия под печат за 2020 г.). Една статия е поместена в руско списание Психолог в детском саду (брой 2, 2014 г.).

- ✓ Статии и доклади в сборници, международни конференции – 25;

Пет от докладите са включени в чуждестранни сборници – 4 на руски език и 1 на македонски език.

- ✓ Други публикации – 2.

Могат да се диференцират няколко основни направления на *научно-изследователските интереси* на кандидата:

- ✓ Специално образование, включващо и интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности образование;
- ✓ Екологично образование, обучение по роден край, човекът, обществото и природата на деца и ученици със специални образователни потребности;

✓ Артдейности и технологии за работа с деца и ученици със специални образователни потребности;

✓ Умствено изостанали ученици – развитие, обучение, социализация;

✓ Подготовка и квалификация на педагогически специалисти и докторанти за работа с деца със специални образователни потребности и качествено образование и социализация на студенти със специални образователни потребности;

✓ Партньорство с родители на деца със специални образователни потребности.

От горепосоченото могат да се направят следните *констатации*:

1) предложените за рецензиране научни трудове съответстват напълно на профила на конкурса;

2) участията в колективни монографии и книги (9,7% от цялата научна продукция на кандидата) включват 6 самостоятелни студии – доказателство за афинитет към самостоятелно изследователско търсене;

3) представените научни публикации са със строго обособени тематични приоритети.

3. Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата

Публикационната активност на доц. Терзийска е богата по съдържание и обем. Открояват се с важността на разглежданата проблематика три от монографиите – „Деца със специални образователни потребности в общата образователна среда”, „Интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности”, „Съвременни измерения на специалното образование” цитирани в SCOPUS, Web of Science и др. трудове с научно рецензиране. Те са доказателство за принос в интерпретирането на философията, методологията и съвременната педагогическа теория и практика на специалното образование.

В монографията „Деца със специални образователни потребности в общата образователна среда” (2013, 312 с., ISBN 978-954-680-789-2) на

базата на собствени изследвания и наблюдения са представени оригинални идеи на автора относно комплексното взаимодействие с деца и ученици със специални образователни потребности. Представени са оптималните педагогически условия за консолидиране на различни взаимодействия (образователни, терапевтични, социални) в условия на включващо обучение. Утвърден е социално-образователният модел за идентифицирането на тези деца, като е поставен акцент на личността и потребностите им. Анализирани са важността на партньорските взаимоотношения с родителите на децата с нарушения и на децата с типично развитие. Предложени са нови, неконвенционални средства за работа чрез използване на възможностите на артпедагогиката – включване на изобразителни, музикални и театрализирани дейности за постигане на по-добри образователни резултати от децата със специални образователни потребности. Трудът е ценен с практическата си ориентация, с изведените обобщения, изводи и препоръки.

Монографията *„Интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности“* (2005, 155 с., ISBN 10: 954-680-389-8; ISBN 13: 978-954-680-389-4;) третира научен проблем от края на XX и началото на XXI век, а именно интеграцията на децата със специални образователни потребности в общата образователна среда. Разкриват се условията и факторите за успешно осъществяване на този процес, както и възможностите за подобряване на обучението на учениците с нарушения чрез прилагане на стратегии и техники за работа с родители, квалификация на педагози и разработване на индивидуална образователна програма за всяко дете. Изследван е проблемът за промяната в организацията на учебната среда, като е отделено място за представяне на социално-педагогическия модел и съвременното разбиране относно потенциалните възможности за развитие на децата със специални образователни потребности. Не са пропуснати и актуалните и днес проблемни ситуации в българското училище, свързани с агресията сред децата, като са

конкретизирани ценни и работещи препоръки за недопускане и минимизиране на агресивното поведение.

Монографията „Съвременни измерения на специалното образование” (2009, 186 с., ISBN 978-954-680-588-1;) изследва в теоретичен аспект проблема за съвременната образователна политика отнасяща се до децата с нарушения в България и в страните от ЕС. Приносните аспекти са по отношение на открояване измеренията и параметрите на промяна и модернизация на специалната педагогика и особено на необходимостта от включването на децата със специални потребности в система за ранно въздействие и ранна рехабилитация. Не без значение е представянето и анализирането на важни нормативни документи, отразяващи новата образователна политика и на позитивни практики и тенденции в развитието на специалното образование у нас и в някои страни от ЕС.

Най-общо *основните приноси* в научната продукция на кандидата могат да се представят както следва:

✓ Специално образование, включващо и интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности

Монографии и книги – (7) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8

Студии и статии – (21) 9, 11, 17, 20, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 36, 40, 45, 46, 48, 49, 53, 55, 62

Това е най-голямото изследователско поле, към което доц. д-р Терзийска насочва своите научни и изследователски търсения. Забелязва се траен интерес към разработване на актуални научно-изследователски проблеми на интегрираното и включващото обучение на деца и ученици със специални образователни потребности. Изяснена е тяхната същност и са открити разликите между интеграция и включване. Анализирана е новата образователна парадигма в областта на специалното образование.

✓ Екологично образование, обучение по роден край, човекът, обществото и природата на деца и ученици със специални образователни потребности

Студии и статии – (3) 12, 38, 59

Представени са възможностите за запознаване на учениците със специални образователни потребности с природната и обществената среда чрез анализиране на съвременни концепции за обучение. Направен е обстоен анализ и е предложен списък от игри, варианти за използване на нагледен материал и идеи за групова и индивидуална работа. Обосновани са авторски идеи за екологично образование на децата с увреждания.

✓ Артдейности и технологии за работа с деца и ученици със специални образователни потребности

Монографии и книги – (1) 7

Студии и статии – (12) 15, 16, 21, 26, 31, 32, 33, 39, 43, 44, 47, 52

Основният принос на кандидата е въвеждането на понятието артпедагогика в образованието на децата със специални образователни потребности – едно все още малко изследвано направление в корекционната работа с тази категория деца. Аргументирано са защитени предимствата на новаторската концепция за използване на нетрадиционни дейности и подходи при различни групи деца с нарушения в развитието. Направени са значими обобщения на основата на собствени емпирични изследвания.

✓ Умствено изостанали ученици – развитие, обучение, социализация

Студии и статии – (5) 24, 35, 37, 42, 60

В посочените публикации са представени параметрите на подкрепящата среда, стимулираща познавателната активност на учениците с умствена изостаналост. Апробиран и описан са методически идеи, форми и средства за развитие на психическите процеси и качества на тези ученици. С приносно значение е иновационната интерпретация на общодидактически въпроси пренамерени в частнометодически такива, свързани с обучението на учениците с умствена изостаналост.

✓ Подготовка и квалификация на педагогически специалисти и докторанти за работа с деца със специални образователни потребности и качествено образование и социализация на студенти със специални образователни потребности

Студии и статии – (10) 13, 14, 19, 41, 51, 54, 56, 57, 58, 61

На анализ са подложени въпроси на подготовката и квалификацията на педагозите, работещи с деца и ученици със специални образователни потребности. Очертани са компетенциите на ресурсните учители и специалните педагози за качествено осъществяване на образователната парадигма, свързана с приобщаващото образование. Посочени са основни образователни проблеми на студенти със специални потребности и е представена спецификата на образователната среда и организацията на учебния процес на тези студенти. Предложени са позитивни практики за качествено образование.

✓ Партньорство с родители на деца със специални образователни потребности

Монографии и книги – (1) 1

Студии и статии – (5) 10, 18, 20, 34, 50

Коректно е обоснована ролята на семейството в процеса на образование и социализация на децата и учениците със специални образователни потребности в приобщаваща и подкрепяща среда. Открояват се и се анализират причините, които препятстват взаимоотношенията семейство – училище. Акцентирано е на важността на сътрудничеството на училище и родители и е защитена идеята за развитие на партньорски отношения със семействата на децата със специални образователни потребности за ефективно осъществяване на образователния им процес в условията на приобщаваща среда. В този контекст са представени различни дейности за успешно коопериране между институциите и се споделя опит от собствени наблюдения и изследвания по разглежданата проблематика.

Цялостната научна продукция представят кандидата като способен да анализира и съпоставя концепции и образователни политики, да очертава тенденции в корекционната работа с деца със специални образователни потребности. Авторските интереси са със специален фокус върху значими аспекти на специалната педагогическа теория и практика. Те разширяват

изследователските хоризонти, обогатяват съществуващото професионално познание. Демонстрира се задълбочено познаване на проблемите при практическата реализация на интегрираното обучение в България, в съпоставителен план с други държави от ЕС, като се представят нови образователни парадигми за успешното реализиране на този процес.

Научно-изследователската дейност на доц. д-р П. Терзийска е богата. Тя включва участието ѝ в четири международни проекта, седем национални проекта и шест университетски проекта, свързани с работа с деца и ученици със специални образователни потребности, студентски практики и обучение на педагогически специалисти в качеството на експерт, експерт-обучител, академичен наставник, ръководител проект и член на екип. През годините е била ръководител на експертни групи към НАОА, ръководител на катедра, член на факултетската комисия за оценка на проекти, на комисията по качество на Факултета по педагогика, на одиторски екипи. Председател е на Национален браншов синдикат „Висше образование и наука” – КНСБ при ЮЗУ „Неофит Рилски” – Благоевград. Научен ръководител на шест докторанти, от които блестящо защитили докторските си дисертации – четирима (двама чуждестранни докторанти). Осъществила е научно ръководство на повече от 200 дипломанти в ОКС „бакалавър” и „магистър” по специална педагогика (на български и на английски език). Ръководител е на магистърска програма „Специална педагогика” на български и на английски език. Рецензент е на множество научни проекти, книги, дисертационни трудове, публикации в научни списания.

Преподавателската дейност на доц. д-р Терзийска включва лекционни курсове в бакалавърски и магистърски програми, в редовно и задочно обучение. Част от тях са: Специална педагогика, Приобщаващо образование, Педагогика на лица с интелектуална недостатъчност, Методика на обучението по родинознание и природознание на деца със специални образователни потребности, Работа със семействата на деца със специални образователни потребности, Артпедагогика в специалното

образование и др. Лекционните курсове, които провежда доц. д-р П. Терзийска са на високо академично равнище, съчетавайки научните изследвания с новостите в образователната практика.

4. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки. Препоръчвам на кандидата да продължи да полага усилия в научно-изследователската си работа по проблемите на приобщаващото образование на деца и ученици със специални образователни потребности.

5. Заключение

Кандидатурата на доц. Терзийска за „професор” в професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика) отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за негово приложение. Цялостната научно-изследователска, експертна и проектна дейност на кандидата в областта специалната педагогика, както и високата му академична и професионална активност, го утвърждават като уважаван преподавател, колега и учен. В професионалното си развитие доц. д-р П. Терзийска е минала през всички етапи в йерархията на научното израстване: хоноруван асистент, доктор по педагогика, главен асистент и доцент по специална педагогика.

Анализът на научно-изследователската и преподавателската дейност на *доц. д-р Пелагия Михайлова Терзийска*, както и личните ми впечатления, са основание убедено да дам **положителна оценка** и да препоръчам на уважаемото Научно жури да предложи на Факултетния съвет **да бъде избрана** на академичната длъжност „ПРОФЕСОР” по област на висше образование Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика) в ЮЗУ „Неофит Рилски” – Благоевград.

19.10.2019 г.
гр. Шумен

Изготвил рецензията:
/проф. д-р Снежана Николова/

REVIEW

of the submitted papers for participation in competition
for the awarding of the academic position "PROFESSOR"
in the Higher Education Area 1. Pedagogical Sciences,
professional field 1.2. Pedagogy (Special Education),
announced by South-West University Neofit Rilski
in the SG, Issue 52 of July, 2nd 2019

Reviewer: Prof. Dr. Snezhana Hristova Nikolova

Candidate: Assoc. Prof. Dr Pelagiya Mihaylova Terziyska

As a member of the Scientific Jury in this competition (Order of the Rector of South-West University, No 1404 of 28th August 2019), in accordance with Art. 4, para. 2 of the Law for Academic Staff Development of the Republic of Bulgaria (LASDRB), the Rules for its implementation, the Rules for the development of the academic staff at South-West University Neofit Rilski and the decision of the Faculty Council of the Faculty of Education (Minutes No. 9 of 26th August 2019), I hereby submit my REVIEW.

Assoc. Prof. Dr. Pelagia Terziyska has submitted the complete set of necessary documents for the procedure, respectively:

1. Reference for the fulfillment of the minimal national requirements, respectively the additional requirements specified in the Internal Rules for Academic Staff Development in South-West University;
2. Curriculum Vitae (European format);
3. List of scientific papers after acquiring the academic position Associate Professor;
4. Reviews of selected scientific papers;
5. Reference for scientific works contribution;
6. List of open citations;

7. Proof – 6 books (including habilitation work), 6 studies in collective monographs and books, as well as articles in scientific journals and proceedings.

1. *Brief biographical data of the candidate*

Assoc. Prof. Dr Terziyska teaches at the Pedagogy Department, Faculty of Education at South-West University Neofit Rilski. She is the only candidate to compete for the awarding of the academic position Professor.

In 1983 she graduated from a Master Degree in Pedagogy with a specialization in music from Sofia University St. Kliment Ohridski – Blagoevgrad Branch. She has a professional qualification in Special Pedagogy – Pedagogy for Individuals with Intellectual Disabilities, which she obtained in the period September 1999 – July 2000.

In 2006 she received a certificate of confirmation for participation in additional training (specialization) in Cottbus, Germany. The training was on the issues of children and adolescents with disabilities – approaches, forms and methods of work. Moreover, Assoc. Prof. Terziyska holds certificates for successfully completed training and participation in international symposia, conferences and projects both in Bulgaria and abroad, such as: „Basic motor skills of children with Down syndrome. Motor Development and Intervention” (The Netherlands, 2009); Work with Cloud Technologies (2018), etc.

In 1996 she defended her Pedagogy doctoral dissertation on „Development of science curriculum in primary school – from the Liberation of Bulgaria until 1944”. Since 2003 she has been Associate Professor of Special Education at South-West University Neofit Rilski.

Assoc. Prof. Dr. Terziyska has a strong expertise in pedagogy which she has obtained in her professional development as a teacher (at the Sixth Secondary School Ivan Vazov – Blagoevgrad, in the period 1984-1999). She is also highly-qualified in the field of special education, as a part-time assistant at the Faculty of Education and Faculty of Medicine and Pedagogy (1984-1999), Assistant Professor at the Faculty of Philosophy (2000-2003) and associate professor in the Faculty of Education at South-West University Neofit Rilski (since May 23, 2003).

2. Characteristics of the candidate's research and research-applicable output

The scientific output of Assoc. Prof. Dr. Pelagia Terziyska, since her acquisition of the academic position of Assistant Professor, includes 62 publications, which can be presented in the following categories:

- ✓ Independent monographs and books – 8;

The competition for the awarding of the academic position "professor" includes 3 monographs, one of which is a rehabilitation work - "Children with special educational needs in the general educational environment" (2012). Furthermore, one textbook and 4 student's books, published between 2005-2013 are enclosed.

- ✓ Independent studies in collective monographs and books – 7;

One out of the abovementioned studies was published in the journal *Pedagogy* (issue 4, 2019), which in its turn was included in Web of Science.

- ✓ Publications in scientific journals – 20;

Seven of the publications are in journals included in Web of Science – they are published in: *Philosophy Magazine* (2015), *Education and Science Policy Strategies* (2016, 20017, 2018) and *Pedagogy* (2016, 20017 and one article in print for 2020). One article was published in the *Russian Journal Psychology teacher in kindergarten* (issue 2, 2014).

- ✓ Articles and Papers in Proceedings, International Conferences – 25;

Five of the papers were included in foreign collections – 4 in Russian and 1 in Macedonian.

- ✓ Other publications – 2.

Several major areas of the candidate's *scientific research interests* can be differentiated:

- ✓ Special education, integrated and inclusive education of children and students with special educational needs;

- ✓ Ecological education; Indigenous education and the person, society and nature for children and students with special educational needs;

✓ Art activities and technologies for working with children and students with special educational needs;

✓ Mentally retarded students – development, learning, socialization;

✓ Preparation and qualification of pedagogical specialists and Ph.D. students for work with children with special educational needs and quality education and socialization of students with special educational needs;

✓ Partnership with parents of children with special educational needs.

The following *conclusions* can be drawn from the abovementioned:

1) The scientific papers which have been submitted for review fully correspond to the profile of the competition for awarding the academic position;

2) Participations in collective monographs and books (9.7% of the applicant's total scientific output) include 6 independent studios – demonstrate the affinity for independent research;

3) The scientific publications have got strictly separate thematic priorities.

3. Candidate's main contributions to the scientific, applied and teaching activities

Assoc. Prof. Terziyska's publishing is rich in content and volume. Three of the monographs – „Children with special educational needs in the mainstream educational environment”, „Integrated teaching of children with special educational needs”, „Contemporary dimensions of special education” – which were cited in SCOPUS, Web of Science, as well as. papers with scientific review – highlight the significance of the discussed issues. They serve as evidence of contribution to the interpretation of the philosophy, methodology and contemporary pedagogical theory and practice of special education.

On the grounds of her own research and observations, the monograph „Children with special educational needs in the mainstream educational environment” (2013, p. 312, ISBN 978-954-680-789-2), presents the author's original ideas regarding complex interaction with children and students with special educational needs. The optimal pedagogical conditions for consolidation of various interactions (educational, therapeutic, social) in the conditions of inclusive training have been presented. The social and educational model for

identifying these children has been established, with an emphasis on their personality and needs. The importance of partnerships with parents of children with disabilities and children with typical development is analyzed. New, unconventional means of working by means of art education have been proposed - including visual, musical and theatrical activities in order to achieve better educational outcomes for children with special educational needs. The work is valuable because of its practical orientation, included summaries, conclusions and recommendations.

The monograph „Integrated Teaching of Children with Special Educational Needs”(2005, p. 155, ISBN 10: 954-680-389-8; ISBN 13: 978-954-680-389-4;) deals with a scientific problem occurring since the end of XX and the beginning of the 21st century, i.e. the integration of children with special educational needs into the mainstream educational environment. The conditions and factors for successful implementation of this process are discussed. Opportunities for improving the education of students with disabilities by applying strategies and techniques for working with parents, qualifying pedagogues and developing an individual educational program for each child have also been included. The issue of the alteration in the learning environment organization was examined, as a place to present the socio-pedagogical model and the modern understanding of the potential development opportunities for children with special educational needs. The current problematic situation in the Bulgarian school, related to the aggression among children, hasn't been overlooked either. Additionally, valuable and working recommendations for preventing and minimizing the aggressive behavior have been specified.

The monograph „Contemporary Dimensions of Special Education” (2009, 186 p., ISBN 978-954-680-588-1) explores the theoretical aspect of the problem of contemporary educational policy regarding children with disabilities in Bulgaria and in countries of the European Union. Contributing aspects are in terms of highlighting the dimensions and parameters of change and modernization of special education, and especially the need to include children with special needs in an early impact and early rehabilitation system. Last but

not least is the presentation and analysis of important normative documents reflecting the new education policy and of the positive practices and trends in the development of special education in our country and in some EU countries.

As a whole, **the candidate's main contributions** to the scientific output can be summarized as follows:

✓ Special education, integrated and inclusive education of children and students with special educational needs

Monographs and Books – (7) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8

Studies and Articles – (21) 9, 11, 17, 20, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 36, 40, 45, 46, 48, 49, 53, 55, 62

This is the biggest field Assoc. Prof. Dr. Terziyska directs her research and efforts to. A continuing interest in the development of modern research issues of integrated and inclusive education of children and students with special educational needs can be observed. Their nature and the differences between integration and inclusion have been clarified and highlighted. The new educational paradigm in the field of special education has been analyzed.

✓ Ecological Education, Indigenous education and the person, society and nature for children and students with special educational needs

Studies and articles – (3) 12, 38, 59

The opportunities for introducing students with special educational needs with the natural and social environment by analyzing modern learning concepts have also been presented. An exhaustive analysis has been made and a list of games, options for using visual material, and ideas for group and individual work have been suggested. The author's ideas for ecological education of children with disabilities have been justified.

✓ Art activities and technologies for working with children and students with special educational needs

Monographs and Books – (1) 7

Studies and Articles – (12) 15, 16, 21, 26, 31, 32, 33, 39, 43, 44, 47, 52

The candidate's main contribution is the introduction of the concept of art pedagogy for children with special educational needs – which is still

understudied area for correctional work with this category of children. The benefits of the innovative concept for using non-traditional activities and approaches in different groups of children with developmental disabilities have been substantiated. Significant summaries have been made based on her own empirical research.

✓ Mentally disabled students - development, learning, socialization

Studies and Articles – (5) 24, 35, 37, 42, 60

The abovementioned publications depict the parameters of a supportive environment that stimulates the cognitive activity of students with intellectual disabilities. Methodical ideas, forms and means for the development of the mental processes and qualities of these students have been examined and described. Of great contribution are the innovative interpretations of general didactic questions, redirected into private methodological ones, which also have to do with the education of students with intellectual disabilities.

✓ Training and qualification of pedagogical staff and Ph.D. students for work with children with special educational needs and quality education and socialization of students with special educational needs

Studies and Articles – (10) 13, 14, 19, 41, 51, 54, 56, 57, 58, 61

The issues of preparation and qualification of pedagogues working with children and students with special educational needs have been subjected to analysis. The competences of resource teachers and special educators for the qualitative implementation of the educational paradigm related to inclusive education have been defined. The main educational problems of students with special needs are outlined and the specifics of the educational environment and the organization of the educational process of these students are presented. Positive practices for quality education have been suggested.

✓ Partnership with parents of children with special educational needs

Monographs and Books – (1) 1

Studies and Articles – (5) 10, 18, 20, 34, 50

The role of the family environment in the process of education and socialization of children and students with special educational needs in an

inclusive and integrative environment have been properly justified. The reasons that hinder family-school relationships are outlined and analyzed. The importance of cooperation between school and parents is emphasized, while the idea of developing partnerships with the families of children with special educational needs is protected in order to effectively carry out their educational process in an inclusive environment. In this context, various activities for successful cooperation between the institutions are presented. Furthermore, the author's observations, experience and research on the issue is shared.

The overall scientific output presents the candidate as being able to analyze and contrast concepts and educational policies, to outline trends in corrective work with children with special educational needs. The author's interests have a particular focus on significant aspects of special pedagogical theory and practice. They broaden the research horizons, enrich existing professional knowledge. A thorough knowledge of the problems with the practical implementation of integrated learning in Bulgaria, in comparison with other EU countries, is presented, and new educational paradigms are presented for the successful implementation of this process.

The scientific and research activity of Assoc. Prof. Dr. P. Terziyska is vast. It includes her participation in four international projects, seven national projects and six university projects related to work with children and students with special educational needs, student internship and training of pedagogical staff as an expert, expert-trainer, academic mentor, project manager and a team member. Through the years she has been the head of expert groups at the National Evaluation and Accreditation Agency; the head of the department; a member of the Faculty Project Evaluation Committee; the Quality Committee of the Faculty of Pedagogy; the head of audit teams. She is the chair of the National Branch Union „Higher Education and Science” – Confederation of Independent Trade Unions of Bulgaria at South-Western University Neofit Rilski – Blagoevgrad. She has been a scientific adviser of six doctoral students, four of whom have brilliantly defended their doctoral theses – (two foreign doctoral students). She has been a thesis work mentor of more than 200 graduates in Bachelor's and

Master's degrees in special education (both in Bulgarian and English). She is the head manager of the Master's Program in Special Education in Bulgarian and English. Moreover, she is a reviewer of numerous scientific projects, books, dissertations, publications in scientific journals.

Assoc. Prof. Dr. Terziyska's *teaching activities* include lectures in bachelor's and master's programs, full-time and part-time courses. Part of them are: Special education, Inclusive education, Pedagogy of persons with intellectual disabilities, Methods of teaching pedigree and natural history of children with special educational needs, Work with families of children with special educational needs, Art pedagogy in special education, etc. Assoc. Prof. P. Terziyska's lectures are at a high academic level; they combine research with the latest in educational practice.

4. Critical notes and recommendations

I have no further critical notes. I recommend that the applicant should continue to make efforts in her research work on the inclusive education for children and students with special educational needs.

5. Conclusion

Prof. Terziyska's participation in competition for the awarding of the academic position „professor” in the professional field 1.2. Pedagogy (Special Education) meets all the requirements of the Law for the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its implementation. The candidate's exhaustive research, expert and project activity in the field of special education, as well as his high academic and professionalism, prove that she is a respected teacher, colleague and scientist. In her professional development, Assoc. Prof. P. Terziyska has gone through all the stages in the hierarchy of scientific growth: part-time assistant, doctor of pedagogy, chief assistant and Associate Professor of Special Education.

The analysis of the research and teaching activity of *Assoc. Prof. Dr. Pelagia Mihailova Terziyska*, as well as my personal impressions, are the grounds for my firm belief to give a *positive assessment* and to recommend to

the distinguished Scientific Jury **to propose her** to the Faculty Council **to be elected** for the academic position „PROFESSOR” in the Higher Education Area Pedagogical sciences, professional field 1.2. Pedagogy (Special Education) at South-West University Neofit Rilski – Blagoevgrad.

19.10.2019

Shumen

Reviewer:

/Prof. Dr. Snezhana Nikolova./